

Vastaukset | Opettajan kappale

Tunnista työelämätermit

Kysymyksiin ei ole olemassa vain muutamaa vastausta. Opettaja voi nostaa esille esimerkiksi nämä asiat.

A. Bruttopalkka ja nettopalkka

Bruttopalkka on sovittu palkka.

Nettopalkka on se, mitä siitä maksetaan työntekijän tilille sen jälkeen kun siitä on vähennetty erilaiset maksut kuten verot ja sivukulut kuten TyEL-maksu, sairausvakuutusmaksu, työttömyysvakuutusmaksu, tapaturmavakuutus ja ryhmähenkivakuutus.

B. Työsuojeluvaltuutettu ja luottamusmies

Työsuojeluvaltuutettu edustaa kaikkia työntekijöitä työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin liittyvissä asioissa ja tuntee niitä koskevat lait. Hänen puoleensa voi kääntyä, jos työntekijällä on terveyteen tai turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Luottamusmies (tai luottamusedustaja) on ammattiliittoon kuuluvien työntekijöiden työpaikalla valitsema edustaja. Hän valvoo, että työnantaja noudattaa lakeja ja sopimuksia. Jos työntekijällä on ongelmia työnantajan kanssa, hän voi kysyä ensimmäiseksi neuvoa luottamusmieheltä.

Työsuojeluvaltuutettu keskustelee työntekijöitä koskevista asioista työnantajan kanssa kaikkien työntekijöiden puolesta. Luottamusmies tukee vain ammattiliiton jäseniä.

C. Työsopimus ja työehtosopimus

Työsopimus on työntekijän ja työnantajan välinen sopimus molempien oikeuksista ja velvollisuuksista eli työehdoista. Työsopimuksella työntekijä lupaa tehdä sovittua työtä ja työnantaja lupaa maksaa siitä sovittua palkkaa. Työehtoja ovat esimerkiksi palkat, palkan lisät, työajat, lomat ja oikeus koulutuksiin. Sopimus koskee vain yhtä työntekijää.

Työehtosopimus eli tes on sopimus, jonka neuvottelevat työnantajien ja työntekijöiden ammattiliitot ja se koskee isoa joukkoa ihmisiä. Eri aloilla (esim. ravintola-ala, siivousala, rakennusala jne.) on omat työehtosopimukset. Työehtosopimuksessa on sovittu alan yleiset työehdot eli säännöt, joiden mukaan työtä voidaan tehdä ja teettää. Työehtosopimus määrää esimerkiksi, miten paljon palkkaa työntekijälle on vähintään maksettava ja mikä on työaika kyseisellä alalla. Työehtosopimus solmitaan määrääjäksi, yleensä 1–3 vuodeksi.

Työsopimukseen kirjoitettujen työehtojen pitää olla työntekijän kannalta vähintään yhtä hyvät kuin työehtosopimukseen kirjoitettujen työehtojen. Työsopimuksessa voidaan sopia myös työehto- ja virkaehtosopimusta paremmista työehdoista.

D. Toistaiseksi jatkuva työsuhde ja määräaikainen työsuhde

Toistaiseksi voimassa olevaksi sovittu työsuhde tarkoittaa, että työ jatkuu, kunnes joko työnantaja tai työntekijä haluaa päättää sopimuksen. Työntekijä ei tarvitse syytä irtisanoutumiseen, mutta työnantajalla pitää olla hyväksyttävä syy irtisanoa, kuten yrityksen huono taloustilanne.

Määräaikainen työsuhde tarkoittaa, että sinulle on luvattu töitä vain tiettyyn päivään asti. Työsopimuksessa lukee määräaikaisen työsopimuksen päättymispäivä. Määräaikaista sopimusta ei voi irtisanoa koeajan jälkeen ennen sen sovittua päättymisaikaa. Jos löytää esimerkiksi uuden työpaikan, voi työsuhteen päättämisestä aikaisemmin keskustella työnantajan kanssa.